

ВІДГУК

на дисертаційне дослідження Жень Цзіньян «Формування готовності майбутнього вчителя музичного мистецтва до вокально-хорової роботи у процесі фахового навчання», подане на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво) Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

1. Актуальність дисертаційного дослідження та її зв'язок з науковими планами, програмами, темами

Актуальність проблеми, на якій сфокусовано увагу Жень Цзіньян, є абсолютно очевидною, адже сучасні тенденції розвитку музично-педагогічної освіти дійсно пов'язані зі зростанням ролі вокально-хорової діяльності у системі загальної середньої освіти, де відбуваються різноманітні заходи сучасного рівня. Зрозуміло, що основне навантаження щодо організації аматорських вокальних та вокально-хорових колективів, музично-конкурсних та концертних заходів, покладено на вчителя музичного мистецтва, що потребує відповідної його підготовленості у процесі фахового навчання на факультетах мистецтв з урахуванням нових форматів вокально-хорової роботи зі школярами (публічних заходів, творчих проєктів, медійних активностей).

Доцільність звернення до означеної проблеми підтверджується коректно визначеною здобувачкою суперечністю між зростаючим бажанням сучасних школярів персонально брати участь у виконавській вокально-хоровій діяльності та відсутністю у мистецькій педагогіці методичної стратегії, яка уможливило б системне формування у майбутніх учителів музичного мистецтва готовності до організації та провадження різних форм вокально-хорової роботи в закладах середньої освіти.

Своєчасність актуалізації обраної проблеми пов'язана із її галузевим виміром, оскільки, за слушним твердженням Жень Цзіньян, існуючі наразі заходи щодо підвищення якості вокально-хорової підготовки є недостатньо ефективними і сконсолідованими, що потребує підвищення якості фахового навчання майбутніх фахівців-музикантів через створення методики, яка б забезпечила формування у здобувачів освіти готовності не тільки до ефективного, високопрофесійного проведення уроків музичного мистецтва, а й

до організації та реалізації креативних вокально-хорових медійних проєктів для учнівської молоді.

Значущість досліджуваної проблематики підтверджується її відповідністю плану наукових досліджень кафедри хорового диригування та теорії і методики музичної освіти Факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, що входить до наукового напрямку «Зміст, форми і методи фахової підготовки вчителів музичного мистецтва». Отже, маємо підстави стверджувати, що з огляду на актуальність, доцільність та своєчасність означеної проблематики, вибір теми дослідження Жень Цзіньянь, є цілком вмотивованим саме як відповідь на ідентифікований дефіцит теоретико-практичної розробки досліджуваної проблеми.

2. Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Ступінь наукової обґрунтованості та достовірності положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації Жень Цзіньянь, забезпечується внутрішньо логічною побудовою дослідження, послідовністю розгортання його теоретичної та експериментальної частин, а також узгодженістю між метою, завданнями, об'єктом, предметом і отриманими результатами.

Обґрунтованість теоретичних положень дисертації підтверджується насамперед ґрунтовним аналізом наукових джерел, у межах якого дисертантка систематизує основні вектори й змістове наповнення вокально-хорової роботи вчителя музичного мистецтва; конкретизує сутність, специфіку та характерні особливості готовності майбутнього вчителя музичного мистецтва до вокально-хорової роботи. Це уможливило послідовний перехід від загальнотеоретичних положень до конкретизації ключового поняття «готовність майбутнього вчителя музичного мистецтва до вокально-хорової роботи у процесі фахового навчання», його структури та змісту як базової основи для розробки методики формування досліджуваного феномена.

Достовірність наукових положень дисертації підтверджується експериментальною перевіркою вищезазначеної авторської методики, алгоритм розгортання якої здійснювався згідно представлених авторкою етапів формування кожного із структурних компонентів досліджуваної готовності з обґрунтованим добром критеріїв, показників і рівнів сформованості та в опорі на виокремлені

підходи, принципи, функції та педагогічні умови її сформованості. Важливо підкреслити, що критерії та показники оцінювання рівнів сформованості досліджуваної якості логічно впливають із її структури, а рівні сформованості є чітко диференційованими й доцільними. Отримані в ході експерименту кількісні та якісні результати послідовно інтерпретуються авторкою за результатами порівняльної динаміки формувального, контрольного та констувального експериментів. Це дозволило Жень Цзіньянь, простежити динаміку змін у підготовці студентів експериментальних груп і зробити аргументовані висновки щодо ефективності запропонованої поетапної методики формування готовності майбутнього вчителя музичного мистецтва до вокально-хорової роботи у процесі фахового навчання.

Обґрунтованість висновків дисертації забезпечується їх прямим зв'язком із поставленими завданнями дослідження. Кожен узагальнений висновок логічно випливає з відповідних теоретичних положень або результатів експериментальної перевірки, не виходить за межі предмета дослідження та не має декларативного характеру. Узагальнювальні висновки дисертації відображають основні результати дослідження й підтверджують досягнення поставленої мети. Рекомендації, сформульовані у дисертації, також характеризуються достатнім рівнем обґрунтованості й достовірності, оскільки ґрунтуються на результатах власної експериментальної роботи здобувачки. Вони логічно пов'язані з розробленою моделлю методики формування готовності майбутнього вчителя музичного мистецтва до вокально-хорової роботи у процесі фахового навчання та можуть бути використані у процесі викладання дисциплін вокально-хорового циклу на факультетах мистецтв ЗВО.

Таким чином, аналіз змісту дисертації дає підстави стверджувати, що наукові положення, висновки та рекомендації Жень Цзіньянь є достатньо обґрунтованими, методологічно виваженими та експериментально підтвердженими, а отримані результати відзначаються належним рівнем достовірності, що відповідає вимогам до наукових досліджень такого рівня.

3.Рівень виконання поставленого наукового завдання та оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності

Дисертаційне дослідження Жень Цзіньянь характеризується високим рівнем наукової організованості, чіткою постановкою проблеми, послідовним виконанням визначених етапів дослідницького пошуку та досягненням

визначеної мети. Авторка досить коректно побудувала логіку розгортання процесу формування досліджуваного утворення через послідовне розв'язання поставлених завдань. Тож робота має завершений дослідницький цикл: від формулювання проблеми й постановки мети до впровадження результатів експериментальної роботи у фахову підготовку майбутніх вчителів музичного мистецтва. Етапи експериментального дослідження (констатувальний, формувальний, контрольний) чітко сплановані, взаємопов'язані та методично обґрунтовані, що свідчить про здатність дисертантки логічно вибудовувати доказову базу, критично аналізувати отримані результати.

Про належний рівень оволодіння методологією наукової діяльності свідчить також коректне використання наукового понятійно-категоріального апарату. Здобувачка послідовно дотримується визначених у роботі термінів, забезпечує їх змістову єдність у різних розділах дисертації та уникає підміни понять. Така термінологічна дисципліна забезпечує внутрішню цілісність дослідження й свідчить про наукову культуру дисертантки.

Оволодіння здобувачкою методологією наукової діяльності виявляється у свідомому та доцільному доборі методів дослідження, які відповідають характеру поставлених завдань. Жень Цзіньянь демонструє розуміння функціонального призначення теоретичних, емпіричних та експериментальних методів, використовуючи їх не ізольовано, а у взаємозв'язку. Це дозволило їй здійснити комплексне вивчення процесу формування готовності майбутнього вчителя музичного мистецтва до вокально-хорової роботи та простежити його динаміку у процесі фахового навчання.

Окремо слід відзначити здатність здобувачки до структурованого представлення результатів дослідження. Матеріали дисертації викладено логічно, з чітким розмежуванням теоретичних положень, методичних розробок і результатів експериментальної роботи. Узагальнення та висновки не дублюють текст основної частини, а відображають сутнісні результати виконання поставлених завдань, що свідчить про здатність авторки працювати з великими масивами наукової інформації. Отже, вважаємо, що рівень виконання наукового завдання є дійсно високим, а оволодіння Жень Цзіньянь методологією наукової діяльності - ґрунтовним і системним.

4. Наукова новизна результатів дисертаційного дослідження (теоретичних та/або експериментальних)

Наукова новизна проведеного дисертаційного дослідження є беззаперечною й переконливою. Оскільки на основі ретельного вивчення й

узагальнення існуючого у вітчизняному й зарубіжному науковому дискурсі теоретичного та практичного досвіду щодо готовності майбутнього вчителя музичного мистецтва до вокально-хорової роботи, авторка запропонувала інноваційний контекст можливостей її формування у процесі фахового навчання на основі створення унікальної авторської методики. Визначений вектор дослідницького пошуку дозволив Жень Цзіньянь представити науково обґрунтовані та експериментально перевірені результати виконаного дослідження, що мають наукову новизну й дають підстави кваліфікувати його як таке, що привносить нове розв'язання досліджуваної проблеми у музично-педагогічну освіту на факультетах мистецтв ЗВО. До основних позицій новизни відносяться:

- *Авторське визначення готовності майбутнього вчителя музичного мистецтва до вокально-хорової роботи* як інтегративної професійної якості, яка фіксує чітку усвідомленість сформованої на базі стійких інтересів та розширеного кола художньо-естетичних потреб у галузі вокально-хорової педагогіки та виконавства психологічну установку на ефективне провадження різних форм вокально-хорової діяльності.
- *Структурні компоненти критерії та показники сформованості готовності студентів факультетів мистецтв до вокально-хорової роботи у процесі фахового навчання*, що являють собою цілісну, складно організовану динамічну систему, яка інтегрує мотиваційно-констеляційний, потребово-когнітивний та креативно-діяльнісний змістові компоненти, з відповідним до кожного з них критеріально-показниковим інструментарієм, сформованість яких регулюється взаємодією функцій цілеутворення, розуміння, вирішення задач і проблем, рефлексії.
- *Модель поетапної методики формування готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до вокально-хорової роботи у процесі фахового навчання*, в якій, згідно виокремлених авторкою етапів, (орієнтаційно-стимулюючий, фундаментально-знансєвий та продуктивно-рефлексивний), для кожного з них було представлено відповідний теоретико-методологічний та спеціальний методичний інструментарій. Зокрема, принципи, функції, підходи, а також педагогічні умови, методи і засоби формування досліджуваного феномена.

Крім того, дисертаткою було конкретизовано специфіку формування готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до вокально-хорової роботи, що полягає у її невіддільності від мети фахової діяльності, яка утворює цільовий градієнт особистісної спрямованості на ефективне провадження цієї діяльності, а

також від вокально-хорового навчального середовища в цілому. *Уточнено* сутність понять «вокально-хорова робота вчителя музичного мистецтва», «вокально-хоровий ансамбль», «педагогічний потенціал фахового навчання майбутніх учителів музичного мистецтва у контексті формування готовності до вокально-хорової роботи», «цільовий градієнт особистісної спрямованості на організацію та компетентне провадження вокально-хорової роботи», «педагогічні задачі вокально-хорової роботи», «установка на високоефективну професійну діяльність вчителя музичного мистецтва». *Подальшого розвитку* набули: послідовність перебігу фаз мотиваційного процесу у контексті формування готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до вокально-хорової роботи та методичний інструментарій формування готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до вокально-хорової роботи у процесі фахового навчання.

Тож маємо підстави засвідчити, що сформульовані положення наукової новизни є логічно вмотивованими, підтверджені дослідницькими результатами та являють собою інноваційний підхід до формування готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до вокально-хорової роботи у процесі фахового навчання.

5. Теоретичне та практичне значення отриманих у дослідженні результатів

Теоретичне значення дисертаційної роботи полягає насамперед у збагаченні науково-теоретичних основ мистецької й зокрема, музичної педагогіки та психології мотивації особистості, щодо розв'язання актуальної проблеми формування готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до вокально-хорової роботи у процесі фахового навчання. А також, у поглибленні науково-теоретичних уявлень про педагогічний потенціал фахового навчання майбутніх учителів музичного мистецтва як процесу, що володіє педагогічними резервами стимулювання вмотивованості студентів факультетів мистецтв до провадження вокально-хорової роботи в закладах середньої освіти; у розширенні обсягів науково-теоретичного та методичного моделювання у галузі музично-психологічних та музично-педагогічних досліджень.

Практичне значення дисертаційної роботи зумовлено продуктивністю та прикладним характером запропонованої методики, котра за необхідності може бути модифікована й інтегрована у зміст фахового навчання в цілому без докорінної перебудови чинних освітніх програм. Практичну цінність складає й

підтверджена результатами експериментальної роботи ефективність розробленого діагностичного та методичного інструментарію, що уможливило його застосування для подальших методичних розробок, навчально-методичних посібників з вокально-хорової роботи, типових та робочих програм з навчальних курсів «Хоровий клас», «Хорове диригування», «Теорія і методика музичного виховання», «Виробнича педагогічна практика з музичного мистецтва» тощо.

Крім того, практичне значення отриманих результатів підкріплено провадженням у навчальний процес Факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, Факультету культури і мистецтв Волинського національного університету імені Лесі Українки, Факультету музичного мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету.

6. Апробація результатів дослідження та повнота викладу в опублікованих працях

Апробація результатів дослідження та публікаційна активність також працюють на валідацію висновків. Результати дослідження пройшли апробацію на різних рівнях наукової комунікації: міжнародному, всеукраїнському та міжвузівському. Дисертанткою забезпечено достатній рівень публічної репрезентації власних наукових здобутків, що свідчить про системність її науково-дослідницької діяльності. Представлені публікації засвідчують, що основні положення, висновки та авторська модель методики формування готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до вокально-хорової роботи у процесі фахового навчання пройшли апробацію в науково-педагогічному середовищі та отримали позитивну фахову оцінку. Кореспонденція між основним текстом дисертації та публікаціями здобувачки підтверджена після кожного розділу дисертації, що свідчить про поступове оприлюднення ключових теоретичних результатів у процесі виконання дослідження.

7. Структура та зміст дисертації, її завершеність і відповідність встановленим вимогам щодо оформлення

Дисертація має традиційну структуру й складається з анотацій українською та англійською мовами, вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел до кожного з розділів, додатків. Повний обсяг тексту дисертації складає 240 сторінок, з них 224 сторінок основного тексту.

Дисертаційна робота містить 13 таблиць та 4 рисунків. Обсяг додатків становить 16 сторінок.

Експертиза дисертації дозволяє констатувати, що в цілому робота вирізняється чіткою науковою архітектонікою, структурованою логікою та досить результативною завершеністю. Її зміст організовано в послідовну систему, де кожен розділ органічно впливає з попереднього, а всі положення поступово ведуть до реалізації заявленої у дослідженні мети.

У *Вступі* обґрунтовано актуальність теми дослідження у контексті сучасних тенденцій формування готовності майбутнього вчителя музичного мистецтва до вокально-хорової роботи у закладах середньої освіти. Схвальним є те, що здобувачка чітко усвідомлює доцільність звернення до визначеної теми й відразу задає проблемно-цільову рамку дослідження, виразно вмотивовуючи її своєчасність з огляду на сучасні тенденції зростання суспільного запиту (особливо з боку дітей і молоді) на вокальні та вокально-хорові форми музикування, а також через об'єктивне підвищення вимог до фахової підготовки вчителя музичного мистецтва в частині організації таких практик.

Жень Цзіньянь коректно представляє мету, завдання, об'єкт та предмет дослідження, подає теоретико-методологічну основу та комплекс методів (теоретичні, емпіричні, математичної статистики), застосовуваних під час розв'язання поставлених завдань, визначає експериментальну базу дослідження, аргументує наукову новизну, теоретичне й практичне значення одержаних результатів. Також у вступі відображено відомості про апробацію і впровадження результатів дослідження та їх висвітлення в наукових публікаціях. Структура роботи не викликає заперечень, дисертацію оформлено згідно чинних вимог.

У *першому* розділі, присвяченому окресленню науково-теоретичних основ досліджуваного феномена, Жень Цзіньянь розкриває й детально характеризує основні вектори (особистісно-мотиваційний та процесуально-діяльнісний) як методологічну оптику для подальшого конструювання методики та змістове наповнення вокально-хорової роботи вчителя музичного мистецтва (1.1). А також ретельно досліджує сутність, специфіку та характерні властивості готовності майбутнього вчителя музичного мистецтва до вокально-хорової роботи, демонструючи належний рівень наукової культури щодо створення повноцінної основи для подальшої дослідно-експериментальної роботи, забезпечуючи концептуальну інтеграцію цілей, змісту та очікуваних результатів (1.2).

Заслуговує на схвалення той факт, що здобувачка не обмежується описовим оглядом, а пропонує власне уточнення дефініції вокально-хорової

роботи вчителя музичного мистецтва як творчо-інтелектуального процесу музично-педагогічної діяльності високої інтенсивності. Зміст такого уточнення конкретизовано через перелік професійних задач (навчально-пізнавальні, вокально-технічні, інтерпретаційні, виконавські тощо), що підсилює прикладний потенціал теоретико-методологічної основи дослідження. Послідовно й аргументовано дисертантка розкриває сутність й інших складових фахового навчання майбутніх фахівців-музикантів, а також сутнісно-змістові аспекти вокально-хорової роботи. Виваженою видається й копітка робота здобувачки щодо обґрунтування і конкретизації специфіки формування досліджуваного феномена з позицій системно-структурного, інформаційно-комунікаційного та творчо-діяльнісного підходів.

Другий розділ, присвячений моделюванню методики формування досліджуваної готовності, став проєктувально-методичним ядром дисертації, де здобувачка продемонструвала здатність здійснювати перехід від теорії до технологізації навчального процесу під час аналізу компонентної структури готовності майбутнього вчителя музичного мистецтва до вокально-хорової роботи, а також визначення принципів, педагогічних умов та етапів формування досліджуваного феномену у контексті педагогічного потенціалу фахового навчання.

Заслуговує на схвалення застосування методу системно-структурованого аналізу, що дозволило Жень Цзіньянь схарактеризувати готовність майбутнього вчителя музичного мистецтва до вокально-хорової роботи в якості складної цілісної ієрархізованої динамічної системи, що інтегрує у своїй структурі мотиваційно-констеляційний, потребово-когнітивний та креативно-діяльнісний структурні компоненти. А застосування критеріально-показникового аналізу уможливило визначення критеріїв, показників та рівнів сформованості кожного із структурних компонентів досліджуваного утворення. Викликає інтерес й уведення функціонального аспекту (цілеутворення, розуміння, розв'язання задач і проблем, рефлексія) як механізму регуляції цілісної системи готовності, що надає моделі внутрішньої завершеності (2.1.).

Методологічно обґрунтованим й методично насиченим виглядає підрозділ 2.2, де авторка вдало демонструє прагнення до цілісного обґрунтування процесу формування готовності майбутнього вчителя музичного мистецтва до вокально-хорової роботи у процесі фахового навчання. Так, заслуговує на схвалення визначення педагогічного потенціалу останнього як сукупності інтегрованих педагогічних резервів диригентсько-хорової, вокально-виконавської, музично-

теоретичної, інструментальної підготовки; окреслення опорних принципів (безперервності педагогічного впливу на вмотивованість студентів до професійного провадження вокально-хорової роботи; насичення фахового навчання студентів факультетів мистецтв елементами теорії та практики вокально-хорової діяльності у всіх сегментах навчального процесу; збалансованості теоретичної та практичної вокально-хорової підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва) у контексті системно-структурного, інформаційно-комунікаційного та творчо-діяльнісного підходів; а також обґрунтування педагогічних умов (синтезування формальної, неформальної та інформальної освіти у галузі вокально-хорової підготовки шляхом інформатизації процесу фахового навчання; педагогічне забезпечення спрямованості процесу фахового навчання майбутніх учителів музики на цільове стимулювання вмотивованості студентів до пізнавальної активності щодо набуття знань, необхідних для ефективного провадження вокально-хорової роботи на основі систематичного застосування методів мотивації мистецького навчання під час викладання нормативних і варіативних вокальних та вокально-хорових навчальних дисциплін, сукупність яких забезпечує цілісність, єдність і консолідацію усього методичного забезпечення в цілому; педагогічне забезпечення у процесі фахового навчання якісної підготовленості студентів факультетів мистецтв до професійного провадження практичної педагогічної діяльності у галузі вокально-хорової роботи, яка реалізується в річищі оригінального, швидкого та ефективного розв'язання проблемних ситуацій в означеній галузі) ефективного формування готовності майбутніх учителів музики до вокально-хорової роботи.

Таким чином, визначення компонентних складових, функцій, критеріїв й показників сформованості готовності майбутнього вчителя музичного мистецтва до вокально-хорової роботи, а також методологічних підходів, принципів, педагогічних умов та *етапів* формування досліджуваного феномену (орієнтаційно-стимулюючий, фундаментально-знансєвий, продуктивно-рефлексивний) уможливило розробку й проєктування авторкою описової моделі експериментальної методики.

Підтвердженням ефективності авторської методики формування готовності майбутнього вчителя музичного мистецтва до вокально-хорової роботи став порівняльний аналіз статистичних даних за результатами порівняльної динаміки формувального, контрольного та констувального експериментів, докладно представлених у *третьому* розділі.

Висновки, подані у дослідженні, дають підстави стверджувати, що поставлена дисертантом мета досягнута, завдання вирішені у повному обсязі.

8. Дотримання академічної доброчесності у дисертації та наукових публікаціях

Маємо засвідчити, що у процесі аналізу змісту дисертаційного дослідження та низки наукових публікацій дисертантки простежується належний рівень академічної доброчесності: результати системно апробовано, джерельна база є масштабною й різномірною. У тексті розділів подано чіткі посилання на першоджерела, що демонструє коректне цитування. Випадків недотримання академічної доброчесності у роботі не виявлено. Використані у дисертації матеріали наукових праць Жень Цзіньянь, котрі були попередньо опубліковані з метою висвітлення в них основних наукових результатів дослідження, вказані в анотації дисертації й самоплагіатом не вважається.

9. Дискусійні положення та зауваження до дисертації

Загалом позитивно оцінюючи наукове і практичне значення отриманих Жень Цзіньянь результатів, вважаємо за доцільне звернути увагу на окремі дискусійні моменти й висловити деякі побажання:

1. У розробленій в підрозділі 2.1. компонентній структурі готовності майбутнього вчителя музичного мистецтва до вокально-хорової роботи, першим показником креативно-діяльнісного структурного компонента визначено вияв здатності до постановки і креативного вирішення педагогічних задач у процесі вокально-хорової роботи. Водночас, у цьому підрозділі детально не конкретизовано перелік означених задач, що безумовно збагатило б дисертаційне дослідження.
2. У підрозділі 2.2. однією з представлених педагогічних умов було є синтезування формальної, неформальної та інформальної освіти у галузі вокально-хорової підготовки шляхом інформатизації процесу фахового навчання. На нашу думку, для реалізації цієї педагогічної умови доречно було б конкретизувати комплексний інформаційно-комунікаційний інструментарій.
3. Для проведення педагогічної діагностики щодо визначення рівнів сформованості потребово-когнітивного структурного компоненту готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до вокально-хорової роботи,

критерієм сформованості якого було визначено «ступінь теоретичної і практичної фахової підготовленості майбутніх учителів музичного мистецтва до вокально-хорової роботи згідно до особистісно-мотиваційного та процесуально-діяльнісного її векторів», було застосовано відповідний діагностичний інструментарій, зокрема, модифікований «тест на вияв пролонгованого у часі потребового художньо-естетичного та пізнавального спонукання щодо перманентного підвищення якості і результативності власної вокально-виконавської й хормейстерської діяльності», модифікована методика «самооцінка наявності намірів щодо ефективної організації, розбудови і практичної реалізації урочної і позаурочної вокально-хорової роботи в закладах загальної середньої освіти», емпіричний метод індивідуальної бесіди тощо. Водночас, у підрозділі 3.1. не представлено методів щодо діагностування засвоєних знань та наявності практичних умінь з навчальних курсів, які безпосередньо входять до вокально-хорової підготовки студентів.

4. У підрозділі 3.2. під час упровадження розробленої методичної моделі багато уваги було приділено підготовці студентів до позаурочної вокально-хорової роботи, зокрема, в шкільних хорових колективах, у той час, як методиці вокально-хорової роботи із учнями саме під час комбінованого уроку музичного мистецтва було приділено менше уваги. На нашу думку, формувальний експеримент виглядав би більш переконливо, якщо б у ньому було розгорнуто викладено методику вокально-хорової роботи безпосередньо під час уроку музичного мистецтва.
5. У підрозділі 1.1., повністю присвяченому аналізу змісту вокально-хорової роботи, і у підрозділі 3.2., присвяченому упровадженню розробленої експериментальної методики, йдеться про важливість формування в майбутніх учителів музичного мистецтва підготовленості до практичного розвитку в школярів співацьких умінь, а також умінь і навичок хорового співу. На нашу думку, доцільно було б викласти в додатках хрестоматію пісенного репертуару для хористів молодшого й середнього шкільного віку, опрацювання якого забезпечило б ефективний розвиток в учнів означених умінь і навичок.

Проте наголошуємо, що подані зауваження й побажання суттєво не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи, якій притаманні оригінальність, наукова новизна та практична цінність.

Прикінцевий висновок

Враховуючи актуальність досліджуваної проблеми, наукову новизну положень дисертації, обґрунтованість і достовірність отриманих результатів, їхню теоретичну і практичну значущість, вважаємо, що дисертаційна робота «Формування готовності майбутнього вчителя музичного мистецтва до вокально-хорової роботи у процесі фахового навчання» є актуальним, цілісним, самостійним дослідженням, яке за своїм науково-теоретичним рівнем, новизною у постановці та вирішенні завдань, аргументованістю теоретичних положень і висновків, відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 р., а її авторка, Жень Цзіньянь, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво) Галузі знань 01 Освіта/Педагогіка

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри мистецтв
Центральноукраїнського державного
університету імені Володимира Винниченка

Алла РАСТРИГІНА

Підпис Алли РАСТРИГІНОЇ засвідчую

Проректор з наукової роботи

Марія ФОКА